

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIO QUINZENAL
ANY X. NUMS. CCXIII - CCXIV — Agost I - XVI — MCMXXIV

Preu: 1 pesseta

SUMARI

«Sota terra», per R. Rucabado.—El do d'imatges, per A. Esclasans.—Moralitats i pretextos, per J. M. López Picó.—*Poesia catalana*: per Mateu Janés.—*Prosa literària*: Capítol inèdit de la novel·la «Flama Vivent», per J. Roig i Raventós.—Els Llibres, per O. S.—Les Arts Plàstiques, per Rafel Benet.—Les Revistes.

ADMINISTRACIÓ: RAMBLA CATALUNYA, 125
BARCELONA

SOCIETAT CATALANA D'EDICIONS

ADMINISTRACIÓ:
LLIBRERIA PUIG I ALFONSO
PLAÇA NOVA

VENDA: A totes les llibreries

La Nouvelle Revue Française
3 rue de Grenelle - PARIS - (VI)

IL CONVEGNO
Rivista di letteratura e di arte
Via Borgo Spesso 7 - MILANO

JOAQUIM HORTA
IMPRESSOR

GIRONA, 11

TALLER DE JOIERIA

JAUME MERCADÉ

PASSEIG DE GRÀCIA, 46

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY X. NUMS. CCXIII · CCXIV — AGOST I · XVI — MCMXXIV

“SOTA TERRA”

A Miquel Capdevila

Ve una caixa de roure damunt de les onades. Onades amb cares i ulls i mans crispades. Onades de caps i cors i ànimes exaltades.

Muntanya amunt cap al jardí dels morts. Les tombes son curulles de gent viventa. I hom es demana: qué ressucita avui?

La verdor d'un poble amb la verdor dels arbres mormola. Entre flors de sepulcre guspiren ulls de dona. Altra multitud encara, empeny i fa rodona.

Invisibles reis i herois: nobles fantasmes; alarbs, emperatrius, monjos, follets i fades, oscilen i el surten a rebre.

Vius i morts son presents quan obren la caixa. I morts i vius s'han extremat quan veuen, que, a dins, el Poeta havia escrit un nou himne.

I que el porta al damunt en lletres de rosa. De rosa vi, de rosa foc, de rosa incendi; sobre fons del color del cel d'aquell dia.

El cel d'aquella hora era or verge.

Tothom llegeix les quatre estrofes del poe-

ma. I tothom dins del cor les remembra. Vet'aquí que sepulten amb un poeta un poema. La llegenda del cant soterrat, vés quin títol!

Però aquesta oda dins de la terra farà via. «*Sota terra*—ell ja ho profetitzava—*fins extremitats als morts*». Com també anunciava: «*I canta dintre de la terra—el passat jamai passat*».

Vet'aquí que sepulten amb un amant la estimada. No és bagul, doncs això, sino tàlem de nocces. Nit misteriosa: Idili de fecondes promeses. A quina gloria es desvetllarà l'epitalami?

Are cal que hi passém més i més vora els xiprers i els sàlzers. Que hi resém, pensant en cel i en mar i en terra i sota terra. Per tal de que sigui ben fèrtil el misteri amagat que's celebra. Esperant el matí venturós en que esclati la tomba, i el llençol surti al vent arbolat com les flames.

R. RUCABADO

EL DO D'IMATGES

Jo et demano, lector, que concretis ben bé, dintre teu, el concepte que tens de la poesia. Si tu creus que la poesia es un passatemps ingenu, una manera com qualsevol altra de matar l'estona inofensivament, una vanitat petulant i anacrònica a la qual es lliuren amb fúria digna de millor causa quatre nois eixalabrats i quatre noies acaserades, organitzadors de vetllades i de banquets d'homenatge mutu, cosa impròpia dels homes de seny madur, i de llar constituïda, i de negoci en marxa, i si ets d'aquells que encara creuen que els volums de poemes cal comprar-los per patriotisme, però que al fer-ho tenen l'íntim convenciment que protegeixen un «somnia-truites» desvagat i inútil, cosa per dissort tan corrent a Catalunya, et prego que no llegeixis més i que passis de llarg; tu perdries el temps i jo també. Si tu creus, en canvi, que la poesia es la disciplina més viril en què pot ocupar-se un home i més femení en que pot assajar-se una dona, si la consideres com el resum i compendi de totes les arts, flor de la amistat i la civilitat, honor de la llengua i l'esperit d'un poble, arxiu per la gent a venir de tots els sentiments i les inquietuds d'una època, mirall dels costums i de la vida que et volta, tot això elevat a bellesa i reduït a substància d'eternitat, escala de perfecció que augmenta de graons cada dia i que no trobarà replà digne d'ella fins que toqui el cel, cosa per desgràcia tan poc freqüent a Catalunya, aleshores pots seguir llegint tranquil·lament, perquè tu i jo ens entendrem amb mitja-paraula. Només et prego que m'atorguis la teva màxima bona fe i que oblidis per uns moments les rutines i els prejudicis literaris adquirits, els quals farien com una boira entre la teva comprensió i la meva voluntat de fer-me entendre. Tot el que he escrit i tot el que escriuré, al marge de la meva obra poètica encara no començada per la senzilla raó que jo crec que la solució deu anar sempre darrera del problema i no pas davant d'ell, no és ni serà altra cosa que apunts i dades, rectificables i modificables sempre que calgui, (volèu elogi més bell per un home d'idees que dir-li que canvia d'idees cada cinc minuts?), pel pos-

sible futur establiment d'un Sistema Integral de Poetització Catalana. He parlat ja de la forma i el fons, pedres basamentals de l'edifici poètic. Avui parlarem de les imatges en la poesia en vers.

Idees i imatges son el filat i el teixit de la prosa i el vers. No obstant, son les idees les que fan la prosa i les imatges les que fan el vers. Una prosa massa imatjada i un vers massa idealitzat no aconsegueixen la seva missió. Les idees cal que donguin testimoni de la veritat i les imatges de la bellesa. La prosa es l'instrument natural i el vers l'instrument artificial de la poesia. Les idees son la concreció directa i les imatges la concreció indirecta del pensament. La prosa, medi ordinari d'expressió directa del pensament humà, convé, doncs, que posi les idees davant de les imatges. El vers, medi extraordinari d'expressió indirecta del pensament humà, convé, doncs, que posi les imatges davant de les idees. Paraula, idea, imatge, son iguals, proporcionalment, a paraula, prosa, vers. Paraula i paraula son aritmètica, idea i prosa son geometria, imatge i vers son arquitectura. Aquest assaig de proporció m'ha servit per defugir els perills d'aquelles formes monstruoses, romanalla de la fi de segle, que s'anomenen prosa poètica i poema en prosa, i per muntar el meu sistema rítmic de construcció del poema (ritmes inicial, parcial, total, final X contrarritme). Les imatges poètiques son generades en el poeta per mitjanceria dels sentits. Així, doncs, hi ha cinc grups d'imatges: auditives, tàctils, gustatives, visuals i olfactives. Aquestes imatges, per si mateixes, no tenen valor poètic complet; l'adquireixen pel xòc amb els nervis, el cor i el cervell del poeta, creant-se en aquell moment un sisè sentit: la potència de sublimació, o sentit subliminal, el qual eleva les imatges sensuais a la categoria d'imatges poètiques. Es la victòria de l'ànima damunt del còs.

Tot poeta, com tot artista, té el dret d'intervenir, de saquejar, de recrear l'obra dels seus col·legues, i el deure de superar, amb la pròpia raó poètica, l'obra dels altres. Així, doncs, un poeta es un col·leccionista d'idees i d'imatges,

pròpies i alienes, i, com a bon col·leccionista, no deu esperar beatament que li portin els bells exemplars a domicili, sinó que deu eixir cada dia i cada nit a fer cacera i a fer pesquera d'imatges i d'idees. Fora de casa! Calèu foc al palau de paper dels poetes somnolents! Tanquèu amb pany i clau i forrellat i cadenat la porta de les torres d'ivori! Tothom al carrer! I les armes a la mà!

Hi ha tres fonts d'imatges: els llibres, l'art i la vida. La primera es inexcusable i molts poetes no passen d'ella. La lectura ininterrompuda de tota mena de paper escrit es una obligació innata en el poeta, i en pura lògica la mort deuria sorprendre'l llegint, i amb el llibre a la mà. Té l'aventatge de fornir les imatges en pur estat de recreació i d'adaptació i el perill de caure en el cerebralisme i en l'inhumanitat. L'home que cultiva un tracte constant amb els llibres sense cercar el contrapès de l'art i de la vida, caurà fatalment en l'abim de les imatges obtingudes per visió pero no per tracte, per soliloqui pero no per conversa, per estàtica pero no per dinàmica. Té, apart d'aqueixes malalties intel·lectuals, el perill de les malalties físiques. Cal recordar també al poeta de biblioteca que l'art es, sobretot, pura forma, i com que tot autor al escriure tendeix a una mateixa fi, o sigui recrear la vida passada pel propi temperament, això es, emetre la vida estilitzada, el lector s'exposa a fer-se un món apart de formes pures, desproveïdes de fons, i a fer volar la intel·ligència entre aquell món de fantasmes, les quals li cegaran poc a poc el camí de retrocés i acabarà per refusar les formes reals dels homes i les dones per lliurar-se, fantasma ell mateix, a l'ombra dels homes i les dones, neta d'impureses, que li ofereixen els llibres. Pedra de toc per retornar a la humanitat en el món de formes abstractes de la lectura seran sempre la Bíblia i els clàssics grecs i llatins. Cal combatre la bàrbara costum, que tenen molts poetes, sobretot els joves, de triar-se un llibre o un autor de cambra, i no moure's d'ell i del seu petit món d'idees. L'únic costum lloable, pero també poc recomanable, en la lectura, es el triar-se èpoques senceres de la literatura o sistemes complets d'autors afins en la manera de pensar i de dir. Als uns i als altres cal recordar-los que la lectura es un medi pero no un fi. Cal conei-

xer tots els llibres de tots els autors de totes les literatures, pero cal deixar sempre un marge d'ironia i de joia al costat de la serietat i de la gravetat de tots ells i de totes elles, cosa humana al cap i a la fi, i per tant exposada a error. Cal sobretot, aprendre l'art de ben llegir i de ben comprendre. I fer-se càrrec que, en l'art, com en la vida, no hi ha res ni ningú completament bo o completament dolent. Tot té una part bona i una altra de dolenta. La gràcia del lector, com la de l'home, consisteix en saber-les descobrir, i en assimilar-les totes dues, i en fer-ne substància pròpia, per la recreació. A nosaltres, avui, ens interessa tansols el tresor d'imatges, bones i dolentes, que la lectura incessant proporciona al poeta-col·leccionista. Per nosaltres, doncs, no existeixen, avui, lectures bones o dolentes, sino llibres i autors fornidors d'imatges belles i poetitzables, i això, en poc o en molt, ho trobarem en tots ells. Llegim, doncs, inlassablement, i la tria i la depuració ja aniran fent-se per si soles, i el vi clar de la nostra personalitat serà més fort de graus, pel que fa a les imatges, a cada nova lectura...

Bon repòs de la lectura, i segona categoria d'imatges, son les belles arts, i àdhuc les arts que no son, propiament, belles. La música es una suggeridora d'imatges poètiques formidable, pero tenen el defecte de la incorporeïtat; calmen els nervis, pero fadiguen el cervell; son un fogar de romanticisme. La escultura es excel·lent per l'aplicació dels volums a la imatge poètica, pero es un art estàtic i poc suggeridor. La pintura es admirable per la obtenció dels colors, les perspectives i les superfícies, pero suggereix imatges poètiques sense vibració i que fadiguen els nervis i el cervell; no obstant, enriqueix i depura l'esperit gairebé tant com la música. El teatre es molt recomanable perquè ens dona imatges que parteixen de la vida, sense tenir d'ella el desordre i la incoherència; té el defecte, però, de rebuscar-nos les fonts de l'emoció i de afeblir-nos, per tant, la potencia de judici estètic, la claredat del qual es tan necessària per l'obtenció d'imatges pures. Això, que es un mal en el teatre, es un bé en l'òpera i en el drama líric, combinació del teatre i la música, ja que el lirisme, cenyint i governant la acció, equilibra l'encaix del senti-

ment i el raonament. Del «Fidelio» de Beethoven al «Pelléas» de Debussy, passant per la grandesa heròica de Wagner i per la gracilitat colorida de Verdi, quina paràbola mes combada de tons i semi-tons! I, no obstant, quin tresor magnífic inesgotable d'imatges poètiques, en cada raó musical d'aquells artistes! La dansa suggereix imatges ingènues i ràpides, pero es excessivament perillosa, perquè exposa el poeta a caure en la cursileria i el preciosisme. Finalment esmentarem un productor d'imatges poètiques que no te preu: el cinema. Rapidesa, varietat, quantitat, detall, precisió, suggestió sense entretenir-s'hi massa; té tot el que cal a un poeta modern. A mi el cinema m'ha ajudat molt a comprendre els clàssics grecs i llatins. Es una disciplina magnífica per donar agilitat al cervell i al cor, pero és terriblement afros pels nervis. I perillós, per tant, pels poetes, el sistema nerviós dels quals deu ésser cuidat com si es tractés d'un aparell sismogràfic.

Finalment, i tercera categoria d'imatges, cal encarar-nos amb la vida, i amb totes les seves conseqüències. I ara si que convé demanar a tots els nostres poetes la màxima atenció, i després la màxima reflexió. Què es la vida? Un poeta que surt de casa i passeja tot un dia pels carrers de la ciutat amb les mans a la butxaca, quan torni a casa al fer-se fosc i es trobi sol en la seva cambra podrà dir que ha viscut un dia? I si en lloc de passejar per la ciutat puja a un tren i se'n va tres o cinc hores lluny de la ciutat, en plena natura, vora el mar i la muntanya, podrà dir que ha viscut un dia? Es evident que no, i em sembla que tothom hi estarà d'acord. Doncs bé: els nostres poetes, salvant molt honoroses excepcions, donen la sensació, en els seus versos, de que son uns monologaires enderiats en fer creure que viuen la vida quan no fan més que fregar-ne l'epidermis i explicar-nos la sensació d'aquest contacte. Jo he conegut, tots havem conegut, homes i dones que han viscut junts anys i anys, i mai s'han encarat núament els temperaments dels uns i els altres, de tal manera que pot dir-se que mai s'han arribat a coneixer mes que sota la careta de respecte mutu que ha fet possible la convivència sense permetre la compenetració. I això, que es gairebé comú en el tracte social, pesa feixugament damunt l'obra dels nostres escriptors.

Cal que els nostres poetes prenguin l'habitud de no deixar passar pel camí de les seves amistats ni un sol home ni una sola dona sense cop-sar-ne la silueta espiritual i estendre'n la fitxa humana que ha d'enriquir la seva col·lecció d'imatges. Acostumem-nos a veure en cada semblant, discretament, es clar, i amb els màxims honors, un exemplar curiós d'humanitat i a cultivar-ne la amistat i el tracte tan aprofundidament com sigui possible amb mires interessades de poeta i amb egoisme de col·leccionista. No es qüestió de somriure ni d'arronçar-se d'espalltes. Es tracta de portar a la nostra poesia tota una humanitat masculina i femenina observada pel caire més net i retallat, desde el tipus més baix i esboçat al tipus més noble i complicat. Quan tinguem una extensa col·lecció de tipus isolats podrem pensar en la creació i en el moviment de grans masses per agrupació d'imatges simples. Segons la definició mallarméana la missió del poeta consisteix en: «Donner un sens plus pur aux mots de la tribu». Podem purificar el sentit de les paraules de la tribu humana, i al mateix temps podem estilitzar exteriorment i interior les figures dels homes i les dones que constitueixen el gran remat que ens volta i del qual nosaltres som també una unitat. No es tracta, puntualitzem-ho bé, d'aplicar als versos la revoltant «tranche de vie» de Zola i els seus, sinó d'obtenir una galeria interminable de figures reals dignificades pel toc de la poesia. Crec que la gran missió dels poetes actuals deu consistir en rehabilitar completament els conceptes d'humanitat i de divinitat, i que solament quan això sigui aconseguit Catalunya obtindrà la forma poètica més racial que pot obtenir un poble dels seus poetes: la epopeia.

Col·lecció d'imatges, disciplina tècnica, treball en fred. Si en lloc de vint-i-quatre hores els dies en tinguessin quaranta-vuit, als poetes catalans encara els mancaria temps per fer tot el que han de fer per la suprema dignificació de la nostra raó poètica. Aquestes tres categories d'imatges, que no son mes que un aplec de figures sense ànima, quan la ratxa creadora il·lumina la ment del poeta cobren vida i s'animen com la estàtua de pedra sota els dits de Pigmalión. L'instant de gràcia no porta herauts que l'anunciïn i el trompetegin. Per això cal, jo

crec, que aquest palau admirable fet de carn i d'ossos i de nervis que s'anomena un poeta tingui tothora les portes obertes i les cambres parades i els llits fets i la taula guarnida i els

llums encesos i els miralls llents i els pitxers enflorats, per poguer rebre dignament a qual-sevol instant la visita sobtada, ràpida i fugaç, de l'Esperit i el seu seguici.

A. ESCLASANS

MORALITATS I PRETEXTOS

EL BON EXEMPLE

Paisatge?

Figura?

Com Dante, sencillament, el qual per l'home enlaira el paisatge. Per l'home lúcid, definit, vigilant i constatat dels fenòmens de la natura.

Així el paisatge té la trémol viril de la veu humana:

*Era già l'ora che volge il disio
ai naviganti e intenerisce il core
lo di c'han detto a' dolci amici addio*

.....
(Purgatori—Cant vuitè)

CONTE DE FADES

Aquell jovença, pur i verídic, que tots hem estat, volia donar-ho tot a la noia que estimava. La volia al costat per descobrir tot el món i tots els homes i els paisatges del món.

Aquell jovença, pur i verídic, que tots hem estat, s'acontentà regalant un dia de cap d'any les obres de Shakespeare a la donzella preferida.

I mai més cap amor ha donat tant ni cap noia ha estat tant estimada!

LA COMTESA DE NOAILLES

Una nota elemental prèvia:

Podem fer poesia.

Podem deixar que la poesia es faci ella mateixa.

La Comtesa de Noailles deixa fer la poesia. Ella admira i lloa, felís d'aquest acord entre la emoció i la vida i d'aquesta llibertat que equilibra la inspiració i la forma.

Ella deixa fer. Deixa créixer. Això és l'entusiasme ascensional de la força del qual ella mateixa creix, casta a pesar de la seva nuditat; precisa a pesar de la seva música de creixença, reservada a pesar de la seva invenció en el joc renovat de la neta, despullada i múltiple ofrena.

Reial i natural sense l'enfarcit contradictori de les sublimitats plebeies. Criatura fràgil sense la més petita deshonestedat d'un esplai confidencial.

I mai humiliada i mai abandonada. I mai confessada tampoc.

Contra la triple feblesa, ella cenyeix la seva nuditat de discreció de tendresa i d'orgull.

Li arriben les dolors?

Sí. Però ella mateixa ha dit que eren:

comme l'odeur du sel sur les routes marines

UN MOT NOMÉS POT ÉSSER ESSENCIAL

Dos autors discutien les respectives ambicions. L'un volia atraure el públic.

L'altre el volia vèncer.

Veieu quina diferència?

I els comentaristes encara s'hi equivocaren!

HENRY SPIESS

Poeta de la més alta qualitat l'obra del qual demostra que aquesta superior categoria lírica és només aplicable als poetes dels quals escrigué Baudelaire:

«Tous les grands poètes deviennent naturellement, finalement critiques. Je plains les poètes que guide le seul instinct; je les crois incomplets».

Henry Spiess, poeta complet ha seguit el treballós camí de les dolors humanes a prova d'orgull que van aixemplant les possibilitats de la inspiració dels poetes tan gràvids del món personal que porten perquè pesa en ell el món universal de tots els esperits assedegats de trobar la seva forma i el seu repós.

Turment inicial:

*Le monde extérieur au mien n'existe pas
Si non quand je lui prête, un instant, ma pensée*

Rien ne dure en dehors de moi...

*Cet effort incessant pour te réaliser
et pour être, a jamais, toi-même...*

Desig inicial:

Etre délivré de moi

ne plus rien savoir de moi

Si el meu cervell podia reposar...

Plena lluita central:

J'ai tant de souvenirs, que j'ai tout oublié

*il y en a qui sont puissantes, despotiques
avec un grondement d'airain répercutés.*

Certesa de plenitud:

el poeta ofereix a la mare qui li ha donat *mieux*
que l'amour des femmes:

le dieu que je vais cesser d'être

Final seré:

Les poesies que hem adaptat al català, dues tremoloses del to lliure de cançó i una francament epigramàtica després de les quals el poeta pot ja, mestre d'ell i del món, *cantar simplement:*

LA PLUJA LLARGA

La pluja llarga ha fatigat les branques;
la claredat llunyana es va fonent
i sento dintre meu que, lentament,
la veu del vespre i del silenci canta:

«No t'has curat encara de ta follia
cor feble curullat d'orgull baldat?
digue'ns el teu batec si t'ha acostat,
dins l'absolut, al teu secret de vida.

«Damunt tots els camins de l'impossible
has malaurat ta força vanament,
cor que has cregut diví el teu parament
sense fer-te la part de l'invisible.

«La pluja llarga ha fatigat les branques,
beneint les taulades del vilatge.
Aconcèllat, o cor. d'aquest paisatge
pèl qual la pau nocturna s'ens atança.»

SI, VIURE...

Si, viure ben aprop de cada cosa
on la follia no podria obrar.
Mira la teva cambra, exacta, closa,
on res de res somnia l'endemà.

Mira el camí, costum de cada dia
on res de res no pensa en l'infinit.
D'un arbre a l'altre, tu, ves fent la via,
beneint el son pur del teu dalit.

Ritma ta vida al so de les campanes;
gronxa el teu cor amb el corrent del riu.
Adorm-te sense porugueses vanes,
que, per la prova, el teu repós somriu.

Al pastoret, que vora seu reposa,
parla la font humil amb son cant pla:
aixoplugat aprop de cada cosa,
que la follia no retornarà.

DAMUNT DEL BLANC

Damunt del blanc on vaig deixant la rima
juguen les ombres amb el sol;
i l'aire viu, de matinada, anima
mon cos feixuc de son i dol.

Damunt la ma que escriu aquesta cosa,
un papelló voleia lent,
es gronxa trémul, vibra i s'hi reposa:
poema fràgil i content.

Hem parlat d'Henry Spiess, reputat avui el millor entre els poetes suïssos de parla francesa.

Hem parlat d'un poeta al qual la vida interior li ha revelat el secret de les coses com a tots els poetes mereixedors d'aquest nom sense qua-

lificacions adjectives. A la fi el camí de la glòria (el públic no és la glòria) és sempre el mateix.

LES OBRES I ELS DIES

No em parreu de dictadures de cap mena.

Deixeu-me sol, a l'ombra de la saviesa popular del poeta persa que digué, deia:

«Déu atorgà al cuc de seda un enginy que no assolirà mai el voluminós elefant.

I és perquè Déu ha posat una mica d'ironia benvolent en les seves obres.»

C. F. RAMUZ

Un bon mestre prosista de la nova generació dels escriptors suïssos de llengua francesa.

Mira be; escolta be; calla profundament be. De vegades l'estil se li intimida però el defensa d'inhabilitat la cordial simpatia amb que enalteix les coses familiars dins uns límits locals acollidors i irradiadors alhora sense cap de les restriccions dels principis d'escola convertits en hàbituds ni cap de les expansions que voregen el ridícul; deixant que s'escampi tot al llarg de les notacions locals la correntia d'una intenció desentranadora i d'una voluntat d'exploració en el sentit i l'abast humà, vigoritzat amb una plàstica moral de síntesi sobirana sense negligir mai el joc conscient de la creència aplicada a estructurar la inspiració localista.

I mantenint sempre un to líric que és una de les seves millors originalitats.

MÉS TEMES DELS QUALS ES PARLA

Enyorem, certament, un sistema de formació intel·lectual acceptat arreu que assegurés la comunicació i la comprensió dels homes d'esperit. Les humanitats no han trobat encara una útil i acceptable substitució. Mentrestant, entre els homes especialitzats i els tafaners de l'esperit, les vocacions millors sedegen una més alta font i es migren de no trobar el tracte que els hi acosti. A Catalunya arriba a ésser tràgica la distància que separa la preparació madura i el daler treballat d'humanitats d'un parell de dotzenes dels nostres homes de la formació irresponsable i apassional encara (de multitud despersonalitzada col·lectivament, diríem) del nostre poble.

La denunciada decadència espiritual del moment present no es justifica pas per la fallida de fortes direccions individuals sinó per manca de coordinació i de solidaritat i per manca de ressò col·lectiu. I també una mica per la facilitat distributiva d'una benestança de possessió privada desacostumada del treball d'impulsar i de la grandesa de valorar el que és de tots.

Facilitat brillant, imaginativa, coloridament adjectivada per homes com En Jaume Brossa, repetits a cada nova promoció, que sintetitzen a casa nostra totes les vagoroses discontinuïtats constataadores de la nostra absència de senyoria i del nostre oblit del poder.

Divertida inhibició que ens fa judicar de la manera més imatjada que fos possible:— *La bomba de ma és el do de pit de la revolució*; i ens fa improvisar una perspicàcia actualitzant excitada i fatigada a la manera de Schickele i de Paul Morand, (veieu com el meu eclecticisme s'adiu amb el to general?) o ens fa menysprear la paciència de l'home d'ofici bon aprenent de la seva cosa per la invertebrada agudesada (massa simptomàtica, tanmateix) del xisto dels tres amics viatgers cercadors de l'imprevist dels ocis sense llatí, sense grec i sense lògica:

—Quina hora és.

—Dijous.

—Teniu raó que aquest és el meu lloc de parada!

Lloc de parada sense repós després d'una marxa sense objecte. Demanarem d'informar-nos per tal de passar l'estona i ens acontentarem d'un diccionari enciclopèdic, d'un Almanac de les lletres o d'un catàleg de llibreria. I definirem, a pesar de tot, com si la incontrolada improvisació d'avui demà no resultés desmentida per la realitat la qual sortosament té les seves lleis.

No tant pel gust d'extendre el nostre coneixement com per la necessitat d'aplicar-ne a Catalunya la potència afinada de relació i de tria cal que tornem a l'amistat dels llibres; no al laboratori de les antologies i dels manuals i dels retalls del *Courier de la presse*, sino a la vital conversa directa amb ells, com amb els homes, de la qual simultàniament apendrem el turment d'escorcollar-se d'un Radiguet i la joia de contar d'un Istrati i el plaer de crear una expressió

llingüística i nacional d'un Mistral o d'un Linankoski, i podrem arribar a comprendre que a la fi la soledat de l'esperit que tant ens desespera i l'escepticisme que tant l'exaspera i la mediocritat del fracàs que tant l'oprimeix no son un càstig de la Catalunya d'ara sinó una deixa de les generacions que en clima mediterrani han fet possibles les doloroses experiències confessades per G. A. Borgese en el seu *Rubé* i Mario Ferrera en la seva *Casa del dubbio*.

Après això, no ens serà difícil d'apèndre també, que per reacció d'això el retorn a les humanitats assenyalat arreu del món per la divulgació dels clàssics i estimulat a Catalunya per la fundació *Bernat Metge* no és una paranceria displicent de magnat sinó una penetrant ordinació de polític.

I ja dins aquesta convicció no ens ha d'ésser difícil tampoc restaurar les virtuts de la convivència que ja el desig se n'hi va avivat per el Plató nostrat per Joan Creixells i per Homer que en Riba lligava gairebé a la nostra gran família perquè en ella tant com la decent casolinitat de Penèlope fossin consagrats l'amor al risc, la curiositat aventurera i la fidelitat viril (sense massa retòrica de la terra i dels morts) d'Ulisses.

Programa sense exclusions. Política de realitats i d'ideals, seny de tots els homes qui dins la trinxera s'han acontentat de la companyia dels llibres sense desitjar el cabaret.

Hom creu a estones que la generació catalana comptadora avui dels anys dels vinticinc als quaranta no més es redimiria si l'obligàvem fatalment a la prova de les trinxeres, a una ne-

cessitat cruent del martiri. ¿Voleu dir, però, que no ens il·lusiona massa la confiança que els testimonis cridarien la fe?

Altrament la nostra fe te els seus altars i els seus màrtirs. No li calen qüestionaris ni plebiscits ni cantarelles folklòriques.

Vosaltres, marit i muller, com la parella del començament, dins una botigueta de la vella Barcelona, de punta d'alba a entrada de fosc, tots sols, ens ensenyeu com es refà la vida: Una caixa de lletra i una Minerva. Amb prou feines el material necessari per compondre i tirar un manifest o un pamflet. Res de manifestos ni pamflets. Full darrera full, un a un, dolor i dolor imprimiu un llibre. Després un altre llibre. I com que dinaveu al peu de la feina i dormieu al taller i el taller era el vostre estalvi i el vostre cel, aneu engrandint les caixes i aneu millorant la maquinària. Avui ja teniu aprenent. Demà ja tindreu fadrins. Els llibres que els vostres fills fullejin tindran el gust d'aquesta aliança amb la vida que ha estat el vostre exemple i el vostre guany. Sense presses i sense pauses.

No heu desertat del vostre país ni heu fet enraonía de la vostra terra. L'ideal i la realitat ereu vosaltres mateixos; l'esforç no l'heu esperat dels altres. ¿Us heu salvat? Si? Doncs, heu salvat la pàtria.

No sé com us dieu. Els diaris no faran esment de vosaltres. Però el cor em diu que aquest anonimat fos en la riuada d'altres anonimats com el vostre assenyala la consciència del que sou i del que som tots plegats.

J. M. LÒPEZ-PICÓ

**Aquest número
ha passat per la
censura militar**

POESIA CATALANA

POETA

O criatura! Llàgrima amargant,
amb una espurna, a dins, de sol brillant,
que es passen de mà en mà, morint, els dies.
La mort para el palmell i et vé sotjant
i la dolò amb l'alè te va cremant...
I dansen entorn teu les alegries!...

EL DESIG DE LA VERITAT

Ombra o claror de mi mateix, gemint,
sols el repòs voldrà de la nuesa,
eterna i pura, que anirà adormint
la flama obscura de la carn encesa.

Vull el repòs de la alta nuditat
que no confon ni torba la mirada;
que l'esperit se'n sent divinitzat
i la dolò humanal purificada.

FITA

Calla cor meu, que el teu parlar no em cal
ara que sóc el somni de les coses
al front del temps que em portarà, immortal
través dels jorns del goig i de les noses.

El temps no passa mai segü i etern:
jo passaré com un sospir en l'aire
perdent-me al fons dels anys tot sol i vern
i em colgarà l'oblit abans de gaire.

Calla cor meu que amb l'esperit pobric
m'és grat deixar senyal entre les noses
que duri més que el meu mortal abric
que em té les llums eternes ara closes.

Amb l'esperit aixecaré un senyal
al mig del món i al mig del cor dels dies:
que la dolor que m'ha fet ser terral
tindrà per guany tan sols les cendres mies

I aquest senyal que quedarà de mi,
enllà de tots els temps i de les coses,
els digui als que vindran després de mi
com he passat pel món cobert de noses.

COR MEU!

Cor meu, cor meu! El teu desig golut
m'encen tota la sang dins la sisterna
d'aquesta pell que em cobreix tot; perdut
dintre aquest món que encara m'enlluerna.

Cor meu, si jo et pogués tení en els dits
com un bocí petit de flonja cera!
que amb mon alè ben pur de mals neguits
et pogués dà el desig de la llum vera!

Et pogués dà el desig ben viu ben sol
de fê el camí que l'esperit fretura;
camí seguit de plany, turment i dol
però que mena dret, segû, a la altura.

La altura pressentida a cada instant
d'aquesta vida perdedora i crua.
Aquesta vida! ombra suspirant
que dintre el seu abraç m'estreny i nua.

Cor meu, si de la meva voluntat
et pogués fer ben seguidor tothorà!
Llavors, de mi mateix acompanyat,
faria tot segû el camí signat
que em truncarà la parca tard o dora.

EL MEU CLAM DINS LA NIT

La nit és un sepulcre ressonant,
urna de cendres de l'oblit. Sisterna
remorosa de vides que plorant
prengueren amb la mort la ruta eterna.

Jo em cerco a mi mateix per la sendera
on la dolor s'emporta l'esperit:
he demanat arreu dintre la nit;
cap veu, cap veu no m'ha respost certera!

M'he preguntat qui soc, qui soc llavors?
—Un'ombra incua i tremolant de tu;
desig i dol: argila que les hores
van modelant a imatge de ningú.

MATEU JANÉS I DURAN.

PROSA LITERÀRIA

CAPÍTOL INÈDIT DE LA NOVEL·LA

DE CIUTAT FLAMA VIVENT

—Demà a les vuit en punt—digué N'Albert al xofer; va tancar la portella amb suavitat, i mentres trucava el petit timbre de la porta de casa seva, restà mirant amb complaença l'elegant carrosseria del seu auto de treball. Feia un dia que hi anava, i li feia il·lusió, com si fos un infant que juga amb una joguina nova i desitjada. El gerro de vidre amb uns gessamins; el telèfon; el llumet elèctric que s'encenia en obrir la portella per veure bé on posava el peu; el rellotge; el mirallet; la medalla de Sant Cristòfol i aquella olor i remor de cosa nova li plaïa tant que, en deixar-lo, fins en sentia un xic de recança. Tornà a trucar el timbre, un d'aquells timbres que sonen lluny i com que no se senten mai, no se sap si un espera perquè el timbre no sona o perquè els servents fan el sort.

N'Albert frisés apretava el timbre davant la porta sumptuosa de ferro i vidre, mentre de l'auto, sols en veia un llumet i un fum que es perdien en la foscor del carrer de Montaner. A la fi, el llum elèctric esclatà a l'escala de marbre amb dos llores de bola i tot seguit la porta de caoba s'obrí lleugera i silenciosa. Aparegué una cambrera de vestit negre i corones d'or a la boca, i, amb una clau plana i xica va obrir la porta de ferro i saludà fent un acatament cerimoniós.

—On és el criat—féu N'Albert enutjat sense mirar la cambrera.

—Avui li tocava sortir. El senyoret no es recorda que és segon diumenge de mes?

—I vostès, on són? Fa una hora que truco! Haurem de fer posar un banc aquí fora per esperar que obrin! Com més servei més mal servits! Vuit que són a casa i cap no sent el timbre. Ja tenia raó el doctor Mascaró vell, que quan trucava a una casa es treia el rellotge de la butxaca i pels minuts que trigaven a obrir endevinava els servents que hi havia. ¡On és la senyora?

—Ha sortit amb el seu auto de visites i la senyora Ricle.

—Sempre les amigues velles al seu darrera. ¡Han agafat la meua dona com una mena de filla adoptiva que els serveix d'excusa per anar per tot i lluir la seva amistat perillosa! Qui guiava el auto?

—No ho he vist jo!

—Digui la veritat—pausa sospitosa de la mnyona, que torbada, mirava a terra sense respondre.

—Li mano que digui la veritat. Millor dit no digui res; ja conec que guiava la senyoreta! No en sortiré mai! I tant que ho tinc manat al xofer que no la deixi anar al volant! Ja em sentirà aquell beneit!

—Ja li ha dit ell que vostè no ho volia!

—I això que vostè no ho havia vist. Com ho sap això doncs?

—Perdoni el senyor, però si després diem res, la senyora ens renyal!

—Quin desgavell! Aquí no hi ha autoritat, ni direcció. La meua casa es una bogeria. Mentre jo faci rajar una aixeta d'or, tot sembla lluent... Però sota de l'or que jo guanyo hi ha tot un mar de llot! Posi el sopar! Estic cansat! On son els nens?

—La *nurse* els ha posat al llit perquè el grandet tenia un xic de febre.

—Ja ho sap la senyora?

—Sí, senyor; ella mateixa ha telefonat al senyor doctor que no fa gaires que ha vingut.

—I la senyora no hi era quan ha vingut el doctor?

—No senyor!

—Es clar; primer és la senyora Ricle que un fill malalt!

—Què ha dit el doctor? Que no em sent?

—Sí, però...

—Acabí!...

—La senyora ha donat ordre de que no diguéssim res del que deia el senyor Doctor!...

—Perquè no m'amoïni...

—Es que la senyora vol anar al teatre i si vostè sabia el que ha dit el metge no hi voldria anar!

—Es possible?... Te raó—avui és torn impar-ell! Jo que volia anar al llit tot seguit!

—N'Albert pujà lentament l'escala de marbre interior sempre encatllat amb una catifa gruixuda i blana, va passar per les estades solitàries de casa seva amb el cap jup, el cor trossejat i el pensament perdut en un abisme de idees llòbregues. Encengué els llums de les sales per on passava, i, la *nurse*, va sortir tota esverada dient:—Qui encen els llums! Em despertaran el nen! Tant que m'ha costat de fer-lo dormir!—i en veure N'Albert va dir tota consirosa—Perdoni, senyor; em creia que era una de les cambreres.

—Què té el nen?

—No res: un xic de febre!

—Que ha rebut ordres de la senyora vostè també?

—El metge ha receptat això—féu la mainadera fent la distreta.

—I com és que ni ho han anat a cercar?

—Perquè la senyora ha dit que l'esperessin que tornés, que aviat fóra aquí.

—Com sempre! Sempre ha de tornar aviat i un cop és al carrer ja no es recorda de res de la casa. Cridi una de les cambreres que vagi tot seguit a la farmàcia Genové. Els meus fills estan pitjor que els de l'hospital! No digui res... jo mateix hi aniré! Això és una vergonya. L'altre dia els meus fills es menjaven el raïm sense netejar! Això al segle vint, a una casa amb vuit de servei, perruquer, massagista, manicura, cuiner, criat i *nurse*! Ben segur que cap dels fills del xòfer menja la fruita sense rentar! A veure si ara tindrà una infecció! Això no pot seguir així! ¡Es un escàndol!... Aquesta vida moderna es la destrucció de la llar!

N'Albert va mirar el seu fill amb els ulls enaigats. Li feia llàstima. Sempre agomolat per gent que cobrava una soldada. Tot el que se li feia era pagat. El cor que el vetllava, devia comptar els dies que mancaven per arribar a fi de mes. El seu fill no coneixia les aromes de tot un floriment d'afectes maternals. La seva mare sols es preocupava perquè anessin ben elegants i fessin honra al seu gust exquisit. Després de vestir el darrer model de la moda parisina, ja no els veia més que a les hores de sortir de la seva cambra, pels vols de mig dia, i, en tornar a casa, per dinar i sopar. La seva mare es deixava fer un petó, sempre temerosa

de rebre una abraçada que li arrugués el seu impecable vestit i el seu pentinat, cada dia diferent. Els parlava i se'ls mirava amb una mirada sense caliu i amb l'ànima distreta. No arribava a ésser tan sols una mareta i tant bé que fan al món les marasses!

Aquell vespre, N'Albert, volia fer sentir el seu enuig a la seva dona. Ni la miraria, perquè si la mirava, era home desfet. La seva bellesa encantadora el vencia com si l'hipnotitzessin. El seu cor, s'enlluernava, com les clarors de la lluna, els ulls de la seva dona, desfeien totes les nuvolades que es congriaven al seu pensament. I Alcía, que ho coneixia, esdevenia dominadora. Ara era un cas ineludible. Calia fer un esforç per alçar el cor de mare de la seva muller distreta entre les frivolitats de la ciutat mundial. La seva consciència li punyia per ésser massa condescendent i fins la seva salut és ressentia del treball deficiós que feia i de les nits que perdia atut en teatres i reunions, per tal d'acompanyar la seva dona adelerada de exhibició i lluiment. N'Albert mirava el seu fill i movia el cap amb tristesa fins que una veu va sobtar-lo.

—Senyor ha arribat el criat que—fa unes coses més estranyes! Fa una por!—

—Faci'l pujar tot seguit i vostè vagi volant a la farmàcia. Miri aquí té diners i agafi un taxi dels que hi ha a la Diagonal! De passada posi'm comunicació amb el 2347 A. Que el doctor es posi a l'aparell que vull parlar amb ell mateix! Ja sabré la veritat jo ara!

Es presentà el criat Francisco amb el capell tort, la corbata desfeta, despentinat i brut de pols com si hagués caigut. Caminava fent tinitines i feia bravada de vi. En veure N'Albert es llevà el capell fent un gran acatament còmic i exclamà amb veu rogallosa i mirada enterbolida —Senyor sou un honrat i noble cavaller! —i es tragué un caramel de la boca i l'oferí a N'Albert amb rostre d'emoció malaltissa, dient-li —Vostè és el pare dels pobres! Ets el rei de la bondat! Menja aquest caramel! és per a vostè i mengi-se'l a la salut de la seva senyora que és la dona més bonica d'aquest món!

—Prou! Què és aquest desvergonyiment! Francisco, avui no dormirà en aquesta casa! No hi vull gent beguda!

—Pren aquest caramel—i avançà allargant-

lo amb pas insegur. Les minyones, que romani-astorades a la porta, van fer un xiscle i N'Albert serè, va alçar-se de la butaca i assenyalant la porta amb un dit autoritari i mirant-lo amb ulls amenaçadors va dir ple de dignitat, sense alçar la veu —Francisco, a baix tot seguit!

L'embriac s'enfelloní, va ajupir-se com si volgués pendre embranzida per escometre'l i signant el caramel que tornà a treure's de la boca va dir —Si no te'l menges moriràs.

N'Albert va sacsejar-lo per les mans i amb una empenta el féu rodolar per l'escala com si fos un cos mort. La *nurse* va fer un xiscle i el nen es deixondí, es fregà els ulls i es posà a plorar cridant a la *nurse* que no era a l'estada. N'Albert dalt de l'escala romangué dret mirant l'embriac que deia irat —Tens la dona més bonica del món però... vigila!... viii...giiii...la! que no te la prenguin!—N'Albert sentí un grius de fred i sense dir res, dissimulant la seva emoció, entrà a la seva estada solitària mirà de fit a fit el Crucifix del capçal del llit, amb la boca closa i tremolós, féu un sospir amb tota la seva ànima i és deixà caure a la *chaise longue*. El telèfon trucava sorollosament dins del silenci de la seva estada fosca. Una mà tímida tustà la porta i una veu balada digué baixet —La senyora el demana al telèfon. Vol que li posi la comunicació aquí dalt?

—Sí—féu N'Albert fent un gran esforç. I agafà l'auricular amb els ulls perduts en una idea de dolor. Prop l'aparell, que tenia al capçal del llit, N'Albert va sentir la veu de la seva dona. Aclaparat va asseure's al llit i sense esma, va dir —Digues!

—Albert, soc a casa la modista; la dels vestits de luxe, saps? La més eminent! No la sents com riu al meu costat? Es la més traçuda i la que té més bon gust de Barcelonaj Mira, ara m'acaba el vestit per aquesta nit. Es una preciositat! Estic més contenta! Creume que sóc feliç! estic elegantíssima! Com mai! Albert, com mai! Que no estàs content, tu? Que no'm sents? *Centro, no nos quite la comunicació! Por Dios! Señorita!.....* Albert!... Albert!...

N'Albert no responia perquè plorava. El timbre tornà a sorollar dins l'orella de N'Albert que allunyà l'auricular, i el tingué enlairat fins que emmudí, llavors, tornà a escoltar i sentí la

veu de l'Alicia que tornava a parlar-li joiosa. —Albert, et deia que m'estan acabant el vestit i que es una meravella. Mira, saps què podries fer, maridet estimat? Venir aquí. Soparem en un moment i vestida per la mateixa modista, anirem al ball. Diu que el Ritz estarà com mai. Jo estaré esplèndida! Ni vestida pel mateix Paquin! Creume que són diners ben gastats!... Albert... Albert! que has perdut la paraula? Vina, home, vina, que no em coneixeràs!

N'Albert corbat damunt del llit, sentint la veu joiosa de la seva muller, no sabia què respondre. No es veia amb cor d'esvair una il·lusió tan arrelada. Negar la seva súplica infantívola era iniciar el suplici d'uns dies de sofrença amb aquell silenci aturador, sols interromput, per qualche paraula verinosa que feia més pregon el silenci i el dolor. Accedir submis i anar al ball de gala fingint alegria, era tot un drama íntim ben difícil de suportar. El dia que's troba un fill malalt, que un criat embriac deixa la bava emmetzinadora d'aquella paraula «vigila! vigila!» que li omplenava el pensament i li escur-sava el respir! Què havia de fer? com havia de vigilar? Anant amb ella, per tot, defallit de cansament i sentint el corcò de la gelosia que li feia la riuada de mirades que seguia la seva muller primorosament elegant, plena de joventesa i beutat. I si cridava en Francisco i aprofitant l'embriaguesa el feia parlar i davant la nuesa de la veritat fes un punt d'home? I si allò sols era una insinuació del desvari del vi? Quina fora la seva actitud acollint una injúria i passar per gelós i obrar com un lleuger tacant la seva dona que tant estimava! N'Albert sentint una mena de força nova que foragita tots els recels, féu un esforç i va respondre després de sospitar en l'aire perfumat de tots els artificis que cerca una dona en la civilització d'avui.

—Alicia, el nen té molta febra!

—Ja ho sé! El doctor ja el té vist i nosaltres no farem res més del que ell ha manat. Després si passa res ja ens telefonaran. El Ritz és aquí mateix i sols hi anirem un moment... estrenar el vestit i prou. No em treguis aquesta il·lusió! Vina, vina, que enviarem a cercar el sopar al Royal. Creu que si no vaig al ball després que la modista ha fet el sacrifici de treballar tot el diumenge és fer un mal paper. Vens, eh?

—Em sap greu pel nen!

—Telefona al metge que torni després de sopar que li enviarem l'auto mentres som al Ritz!

—Vols dir?

—Sí, home, sí. Es un bon home. De moment rondinarà com feia el doctor Robert i rondinant no sap dir que no a ningú! Si de cas tu hi vas mentre jo espero que arribi la gent al ball. Hi haurà la senyora Ricle.

—Es que En Francisco ha arribat com una sopa!

—Què dius ara! Vina, vina, que'm parlem amb calma! T'espero!

N'Albert, escoltant la veu melosa de la seva gentil muller va exclamar sentint-se el cor ablanit—Jo, aquesta dona l'estimo massa—i se n'anà a la cambra on hi havia el seu fill malalt i li passà la mà amorosament pel front que li bullia i remembrant la cura que tenia per ell la seva mare, va sentir que la seva barba li tremolava i que una llàgrima lliscava rabent per la seva cara com si avergonyida de haver nascut, volgués fondres tot seguit. Tan bon punt arribà la cambrera amb l'ampolla de medicina, N'Albert mirà el nombre de l'etiqueta i el de la recepta dues voltes, i, segur que no hi havia equivocació, va agitar el líquid tal com ho recomenava un petit rètol i va donar la primera collarada al seu fill. El nen en veure el seu pare no volgué prendre-li la poció i cridà fent el petarell la *Totó*, la dida seca i N'Albert tot melangiós va deixar-la seure. Els seus fills no cridaven mai la seva mare. La *Totó* ho feia tot i la *nurse*, com que era nova, i, tenia poca paciència, la refusaven sempre. N'Albert, avergonyit, va mirar, d'un recó estant, com el seu fill somreia a la *Totó* amb les galtes enceses i els ulls lluent de febre. La gelosia va anguilejar pel seu dedins i el penediment de no haver-se imposat a la seva muller va fer-lo esdevenir frisos, i sortí de l'estada del malalt després d'apagar el llum elèctric. Una xinxeta que cremava a un recó féu una claror tímida i constant. La flama viva i immòvil damunt de l'oli semblava una brasa de foc sobre un topaci. N'Albert, amb recança, demanà el frac.

—Quin vol que li tregui, el prim o el groixut?

—El gruixut! féu secament N'Albert i se n'anà devés la cambra de bany, amb el pensament que havia d'anar al Liceu per ésser torn imparell.

Un cop vestit, es palpà amb els ulls perduts i repassà totes les butxaques per mor de no oblidar-se res; els guants, la cigarrera, el rellotge extraplà, el portamonedes d'or, la cartera de seda, el mocador, la capsa de llumins. Tot ho tenia. Es pentinà el capell de copa alta i de sobte aturà el coxinet de çamusa, perquè sentí una remor rítmica i sorda. En Francisco gittat damunt d'una catifa d'esmirna, tacada de vi, roncava. N'Albert enquimerat cridà el cuiner i li digué amb veu feble:—Miri, Josep, faci'm el favor de treure aquest home de casa meva. Agafi un *pessetero* i porti'l a casa del seu germà. Si allí no el volen, el deixa al primer *cuartelillo*. No vull aquests espectacles a casa meva!—I romangué una bella estona mirant aquell home ajagut al peu de l'escala on ell el féu rodolar com un cos mort. Va semblar-li que en sos llavis encara hi vivia la paraula fatídica: «Vigila!... vigila!» i tot pensatiu es posà els guants blancs. Traient aquell home de casa, semblava l'enigma al seu cor. Mai més no el veuria! I si esperés que tornés a estar il·luminat per la raó i llavors escatir la veritat amb tot el coratge d'un heroi? passada la boira de l'embriaguesa, aquell home, podia signar-li una via de redempció! I ara, fora per sempre, seria un enemic que té la força xucladora d'un secret intrigant i, un enemic, amb un secret, és un enemic gairebé victoriós. Quina ràbia! Tenir de demanar clemència a un embriac! La seva dignitat i la por d'una revelació atúidora li llevà els dubtes i amb una rufacada de voluntat ferma, va dir amb violència—Josep tregui'l tot seguit que jo faria una desgràcia! Si ell sap quelcom i sols ho diu quan està embriac ja és enemic de la casa. Fora!... Fora... tot seguit!—i sense esperar que el cuiner acabés de vestir-se per tal de complir la comanda enutjosa, N'Albert marxà precipitadament de casa seva. Fugia dels dubtes.

J. ROIG RAVENTÓS

E L S L L I B R E S

Camps a través, de Felip Graugés i Camprodon: (Gazeta de Vich) 1924.

La gràcia simple de ço que en teoria d'art en diríem un «primitiu», amb la barroca eflorescència d'un ex-vot. Un impressionisme suau, amarat de dolcesa franciscana, que es detura en la tendresa de la pròpia objectivitat. El repòs líric senzill d'uns motius viscuts, sense cap desig de posició transcendent.

Des del sentit de valoració humil del paisatge de Francis Jammes fins a la sobrietat d'imatgeria de Verdaguer, la finor del temperament poètic d'En Graugés i la rel viçuda de les sensacions de natura i d'ambient que en ell es trespueu, fan, de cap a cap del llibre, belles troballes.

Que és bonic el cas d'aquest poeta, traçadament exposat en el poema proemial de Guerau de Liost! Bonic per la força de desvetllament i d'auto-educació lírica que suposa; i digne, absolutament, per la prou garantia que hi representa l'alt i retret prestigi del cavaller poeta que l'avalua.

El llibre d'En Graugés, no és pas obra estrictament recent. Ell dona la flaire dispersa que una joventut feta romiatge de poesia i companyonia de lírica amistat, ha deixat en l'esperit benèvolent i cordial del poeta orgull de sa vila, i el més digne en les recordances populars de les festes literàries.

La eurítmia dels versos d'En Graugés, escoladissa sense treballada contenció, no té el refinament cruel i reflexiu, domptador de les coses, de l'introduïdor del seu llibre. Es que el poeta de l'Estanty, en lloc de recloure la visió a dintre, s'aboca, cor-obert, a l'exterior; i és certament de la tendresa emotiva de la contemplació directa, feta present, que li ve la millor bellesa dels poemes: aquell to precis i amorós amb què, dins els tocs de paisatge evoca la força sentimental de les figures, com en la majoria dels «Idil·lis de color de viola».

Felip Graugés, autèntic poeta del camp. Cal dir-ho: una manifestació de ruralisme en la lírica, amb pureza d'intenció i sense arbitracions de modernització pòstuma, és un espectacle gentil, que salva el traspàs d'una època i valora primordialment l'heretatge de l'escola vigatana a on l'autor s'acull.

Clarors matinals, poemes de Na Maria Verger. Pròleg de Na Maria-Antonia Salvà. Barcelona 1924.

Lírica llisa, sense relleus d'imaginació, ni altes ni llargues volades descriptives, canta humilment les sensacions de l'ànima femenina que les ha teixides: tota la discreció d'un temperament poètic fet de petits detalls i suggestions, que han de ressonar al cor de l'autora amb un interès i intensitat, encara lleu per als devots. Però, a desgrat d'això, i d'una certa deficiència en la construcció del vers, en ell es recull, nogensmenys, una espurna de l'heretatge d'eurítmia fluïda i de llisquent melangia evocadora, que no són sinó aroma terral.

Així, la poetessa endavina la dolça tristesa del dia gris, amb

els ceps, mostrant ses nuses;
els arbres, vestits de groc;
i les flors, als tanyes sospeses,
que es moren a poc a poc...

I aquest ambient, i aquest to, humitejat d'emoció del paisatge, li escau més que no la reflexió contemplativa transcendent, massa simple i eixuta a voltes. I és aquí on ha d'enfortir ses qualitats, tonificant-les amb una més plena eclosió de la mateixa imatgeria que li fa veure gentilment com

la roca d'or sembla un vivent altar on oficia la divina poeta.

Maria Verger, verger florit que tot just apunta. Cal, només, depurar-ne les primícies i afavorir la millor ufana.

Corrandes, (1880-1924), per Ferran Agulló i Vidal, Mestre en Gai Saber.

Una viva intuïció del ver sentit

de l'aire popular més simple, que és la corrande, i una notable trassa de poeta, han permès a En Ferran Agulló impersonalitzar-se fins a produir aquest recull, que podria ésser atribuït, en molta part, al mateix poble.

Les corrandes d'aquest llibret tenen totes la força sintètica de la concisió, que junyida a l'encert vol dir senzillament esbalaïdora claredat. Tenen també, veritable estil, que consisteix cabalment en la perfecta adaptació al to popular. I ser ven, així mateix, una excel·lent riquesa de lèxic mariner i pagès, madurament assimilat.

Quant a llur contingut, servint-se d'una imatgeria rudimentària—en un esquerp i generós renunciament, fet per més estricta fidelitat al gènere—l'Agulló situa dintre del seu recull una gamma completa i variada de matisos. El sentit comú, com a reflexió popular, en la cenyida aplicació dels consells:

Dona i casa per la vida
fan el viure més tranquil:
no siguis com l'oreneta
que cada any ha de fè el niu.

El dramatisme de la passió esfuïllada, insinuat només, amb tota la dolor, xopa de llàgrimes, que vesen les quatre ratlles del diàleg:

—Hereuet, on vas?
—A la Font d'ixosa...
—Hereuet, d'on vénis?
—De la Font que plora!

I, finalment, les notes poètiques, aixemorades de frescor, amb la gràcia riallera dels madrigals esponentanis:

Amor de noia bruna,
sol de l'Agost que crema,
amor de noia rossa,
florir de Primavera.

Adhuc dintre llur natural desigualtat, aquestes corrandes de l'Agulló, són en conjunt una rebrotança del sentit líric de la terra més adaptat a la realitat; i llur lectura ompla al cor amb fonses suggestions meditatives.

«Los goigs a Catalunya», per Joan B. Batlle.—«L'Arxiu» 1924.

Aquest erudit llibreter i bibliòfil, que fa de la seva professió una veritable devoció, ha publicat suara aquesta interessant monografia sobre els goigs nostrats, palesant-hi una coneixença perfecta de llur origen i de llurs relacions immediates amb la lírica popular que n'inspirà la lletra i amb les arts gràfiques que en justificaren la impressió.

Aital estudi, completat amb l'esment dels col·leccionistes més importants, té encara un altre gran interès, per tal com va seguit de cent facsimils d'edicions de goigs mil·lencientistes, que són una veritable llemineria per a la curiositat del lector expert, àdhuc prescindint del detingut esbrinament de llur estricta valor literària, possiblement relativa.

Lloem, però, la valor bibliogràfica i folklòrica d'aquest volum editat pel Sr. Batlle, qui adquireix amb ell un títol concret prestigiós dintre les aportacions científiques documentades del nostre tipisme tradicional i del nostre passat líric popular, tan interessant en aquesta manifestació poètica religiosa.

Dietari d'un nedador (Anotacions), de Joan Draper (Blai). Altès, Imp.

Sota un pretext amable, En Draper composà aquest manual líric dels secrets i les coqueteries de la mar. Avui ens el dona curosament imprès en un volum; i aquesta cohesió formal i externa n'augmenta encara als nostres ulls l'encís i la suggestió.

Aquest llibre de Joan Draper és un teixit breu, ric de color i sobre tot de claror, i apretat de contingut, on s'aparellen la gràcil voluntat de la descripció, les visions imaginatives, l'anècdota galant i l'espurna sentimental. Fóra difícil, així, una justa classificació literària del volum. Cabalment, però, en aquesta homogeneïtat de to—que fóra, diguéssim, el blau de la mar—donada trassudament i armònica a un aplec de sensacions i visions tan diferents, és on rau el secret rosat de la gentilesa d'aquest llibre exem-

plar, que tant pot ésser menja de poetes, com de feminitats, com de simples amadors del deport marí.

Joan Draper, en aquest llibre, ultra un coneixedor de la mar, profund i subtil ensem, i ultra un bon escriptor, palesa ésser un exquisit poeta. Esmentem sinó quina lluminosa harmonia amara les pàgines del «Dietari» com una blava música interior; i quin esclat d'imatgeria fulgura en la «florida de madrigals». Ningú tampoc, sinó un poeta, sabria dar-nos aquella sensació viva i fantasiosa de la mar, renovant-hi immarcessiblement l'enfilall de les comparances. El capítol «El llebeig», un dels millors del llibre, és exemple d'aquesta encarnació lírica original, que esmentem.

Cal esperar, així, que el repòs de la seva glòria, s'esdevingui també per al cantor de les «Aures de llevant», vora l'etern murmurí lloador de les aigües i la brisa.

Ciceró: Brutus: trad. del Dr. Gumersind Alabart.—Fundació Bernat Metge.

La segona aportació de Ciceró, que ens ofereix la Fundació Bernat Metge, és la versió del diàleg tingut amb els seus amics Brutus i Atic, fent recompte dels oradors clàssics traspassats fins a la seva època.

Aquesta obra de Ciceró, que ve a ésser, per tant, una mena d'antologia crítica, acusa una cultura completa i un just sentit d'apreciació, no tothora, però, prou exacte. El desequilibri d'estar, en escriure el seu autor aquest tractat, al llinard d'una polèmica retòrica que n'afecta el contingut; i l'esdevenir aquell, tàcitament, una faisó de fons on destacar, a través de la història enumerativa dels seus ancestres en la professió, el propi prestigi personal, lleven valor d'objectiva documentació, a aquesta obra. No obstant, la habilitat, la elegància, la exterior serenor de to, no deixen pas d'ésser patrimoni de l'autor, en aquesta manifestació secundària de la seva vàlua.

El Dr. Alabart ha realitzat la versió amb notori escrúpul i exemplaritat, enc que sense lograr mantenir-hi—com és de bon compren-

dre—la alta plenitud daurada de l'estil de Ciceró.

O. S.

CAL ESMENTAR

—L'«Anuari de la Societat Catalana de Filosofia», fita concreta i cohesionada de la individualitat del pensament nostrat, i arrel importantíssima i assaonada de tradició, de l'arbre de la nostra cultura.

—L'estudi del savi Dr. Ramon Turró «La disciplina mental», on classicisme i seny són una mateixa cosa.

—La publicació de la «Gasetta de les Arts».

—L'aparició del «Butlletí de la Societat Catalana d'Antropologia».

—«La Santa Missa» de J. O. Pascual.

—«Les inconscients» de V. Coma Soley.

—«Poemes i retaules» de Mossèn Francesc Gay.

—La lluna dins el llac» de J. M. Prous Vila.

—«La Comèdia Catalana» antologia intel·ligentment dirigida.

—*CIRERES, edició d'ofrena dels amics a M. Morera i Galícia.—Juny de 1924. (Impremta La Renaixença).*

Volum gairebé antològic a base del tema únic de les cireres ennoblit per la senyoria literària de l'estol dels col·laboradors entre els quals figuren Joan Guasch, Narcís Oller, Francesc Matheu, Enric de Fuentes, Ferràn Agulló, Anton Navarro, J. Ruiz-Porta, Joaquim Cabot, Josep Agulló, J. Casas-Carbó, Francesc Masferrer, Manuel Vilà, Llorenç Sampera i l'homenatjat.

Gràcia especialíssima d'aquest llibret és la revelació d'un nou poeta que segurament enaltirà les lletres catalanes amb models de bell dir i d'inspiració fresca i gentil com el que reproduïm, honrant-nos amb la signatura de la seva autora Dóna Roser Matheu de Gallardo:

CIRERER GENTIL

Cirerer de sava ardenta,
d'un temps de flors que ja es lluny
n'has tret flors de sang roenta,
com pedreria viva
per enjoiar tot el Juny.

Un desig de tu devalla,
i els ulls s'alegren, no més
que ovirant ta presentalla,
que té frescor de rialla,
i té dolçura de bes.

Dins mon jardí que floria
tot l'any, com Juny beneït,
tinc un nin tot alegria
que prou avergonyiria
el cirerer més guarnit.

Cada esguard, una reguera
de rialles i cançons,
cada mà una rosa vera,
cada galta una cirera
per menjar-me-la a 'petons.

ROSER MATHEU DE GALLARDO

—*Incidences*, per André Gide,
com si diguessim testimonis de la
vida pública i del mestratge quoti-
dià de l'escriptor, recollits per la
N. R. F.

—*Ricognizioni*, estudis sobre es-
criptors i moviments espirituals
contemporanis italians, per Adria-
no Tilgher. Segona sèrie de *Voci
del tempo*.

—*El valor moral de l'home*, col-
lecció de lectures d'estímul moral,
per Mateu Cadera i Palmer.

—A les Editions du Saggitaire,
Col·lecció de La Revue Européen-
ne, el llibre de Max Jacob *L'homme
de Chair et l'homme reflet*, el qual
fa deturar el lector més distret i sa-
tisfà el lector més exigent.

—L'Anthologie des Jeux Floraux
(1324-1924) per Armand Praviel i
S-R de Brousse (Nouvelle Librairie
Nationale-Paris) llibre que ens fa
enyoradiç un recull similar, sense
petiteses, a casa nostra.

—El desig d'una major compren-
sió de Catalunya manifestat per
Folco Testena autor d'uns estudis
sobre *La Spagna*, editats per la ca-
sa *Il Solco*.

—Els estudis crítics de Guy de
Pourtalès sota el títol *De Hamlet a
Swann*.

—Els lleures gramaticals de Jac-
ques Boulenger i André Thérive,
recollits sota el títol *Les Soirées de
Grammaire-Club*.

—El recull antològic de les obres
de Pierre Reverdy, *Les épaves du
ciel*, (edicions de la N. R. F.) de
qui ha estat dit l'elogi a casa nostra
i de qui LA REVISTA ha donat a co-
neixer en català algunes poesies.

—Que si dotzenes i dotzenes de
llibres de l'actual producció literà-
ria francesa es fullegen, en els lli-
bres de Jerome i Jean Tharaud cal
reposar-hi. Així en el darrer que
han publicat: *L'an prochain a Jérusa-
lem!*

—El pro i el contra de la glòria
pública de Paul Valéry i la biblio-
grafia que s'hi està creant. Repas-
seu els catàlegs, si us plau; pero
no us en fieu massa. Val més llegir
directament l'obra de Paul Valéry.

—Els articles de Maurras reunits
sota el títol *Poètes* en un volumet
de les edicions de *Le Divan*. Temes
tractats: *Paul Verlaine, La poésie
de Mallarmé, Maurice du Plessys,
Paul Valéry, Un compagnon de
Moréas, Jean-Marc Bernard i Les
Nouvelles générations de poètes*.

LES ARTS PLÀSTIQUES

GUSTAU VIOLET.—En els seus
repujats d'ara, fuig de l'anècdota
pintoresca per entrar de ple en la
categoria escultòrica.

ELS EVOLUCIONISTES.—Avant
gardisme una mica rescalfat. Hi ha
valors al marge: Mompou i Serra.

ELS NOUCENTISTES.—Entre
aquests, artistes que atresoren qua-
litats. Cal espargir la boira de tots
els ensopiments, però.

LES ARTS I ELS ARTISTES.—
En el saló d'enguany ha triomfat
d'una manera definitiva En Pau
Gargallo. També En Jaume Mercadé
ha excel·lit. Els demés exposi-
tors be dintre la pròpia tònica.

IGNACI MALLOL.—Qualitat de
seda gris. Bon estil guanyat alguna
vegada a costa de la vitalitat. La
darrera obra d'aquest pintor *La Ma-
ta* obre un camí d'intensitat en la
feina del més perfecte dels nostres
pintors joves.

JOSEPARAGAY.—Volem retreu-
re aquí unes paraules molt justes
d'En Joaquim Folch i Torres, ja que
les nostres foren mal enteses: «...no
oblidar sobretot que si a son temps
s'hagués volgut passar fadrí en un
altre ram de la pintura, ara ja seria
mestre». Aragay ha volgut, però,
cosa més difícil.

JOSEP LLIMONA.—Escultura fi
de segle; bona, però, dintre aquest
estrat.

RAFAEL BENET

LES REVISTES

ELL

ANGEL GUIMERÀ

(Pròleg del llibre *La inútil ofrena*)

*No volem que el nostre comentari sigui podat ni intervingut.
Reclamem el dret al silenci en aquests moments que és l'homenatge millor a la memòria del Mestre, membre d'honor que fou, de l'Agrupament internacional P. E. N. club, representant els escriptors de Catalunya.
Amb això volem dir que reclamem el dret al silenci actiu de la passió.
I en responem amb la nostra signatura.*

LA REVISTA.

De tot el que a Catalunya s'ha escrit aquests dies en homenatge a la memòria de Guimerà recollim la poesia de Josep Carner en la qual es fan vivents i perdurables per sempre més la presència del Mestre i el símbol del seu trespàs:

Diu aixís En Carner

EL DOLÇ I GRAN QUIMÈRIC

Amb el cap fatigat d'invisibles corones,
amb el cor tan matern i el posat tan sorrut,
ell venia a escoltar vora nostres rodones,
com cercant un secret milenari i perdut.

I no el feia atúit una terra malmesa
(de tan matern, potser s'aïrava son cor);
i fet a les rondalles, cercava la grandesa,
i per alguna amada captava un cercle d'or.

O quin afany, son ull, sota la cella brava!
Partia amb la mà buida i un aire dolorós;
però no decebut encara, barbotava
tot de versos de reis i somnis de pastors.

I es feia negra nit... Sobtadament, un dia,
tothom era al carrer, deixant el trist forat.
Llavors ell, només travessant, encenia
els ulls i la cridòria de tota la ciutat.

O el dolç i gran Quimèric! Ha anat, a les palpentes,
allà d'on pot venir-nos el cobejat matí.
Hom l'amortallaria amb murtra i romani,
amb quatre cintes grogues i quatre de rogents.

La valoració del literat en l'aspecte popular està definitivament feta. Res no sabriem afegir als mots d'aquella noia que seguint l'enterrament, Rambla avall, deia:—*Sembla que anem a una festa.*

Ultra aquesta glorificació, no és encare el moment d'establir aquelles valors que els anys garbellen, enlairen, deprimeixen i tornen enlairar.

Carles Soldevila trobà el punt just dels mots d'avui.

L'Ixart, En Maragall, En Joan Alcover i En Lluís Vía digueren a son temps els mots que aleshores esqueien. La participació de l'Ors, d'En Carner, d'En López-Picó, d'En Bofill i Matas, d'En Sitjà i Pineda, d'En Ramon Vinyes, d'En Gual i d'En Maseras a l'homenatge de la joveutut literària l'any 1909 assenyalà una fita que no ha tingut ni pot tenir desmentiment. En Carles Capdevila ha enaltit l'anecdòtic Guimeranià amb una dignitat que estalvia la impia consulta a darrera hora dels diccionaris enciclopèdics.

Anar més enllà ens portaria a la vexació dels qui han vistos mutilats els seus articles i dels qui n'hem sentit la humiliació col·lectiva

L'entusiasme, però, la comprensió unànime del moment han tingut tota la puresa que calia per sagellar la glòria d'una pàtria que ja te homes a l'Eternitat.

He de reconèixer que el tracto amb bastant d'indiferència. Lleigeixo les seves provatures poètiques i em semblen més llunyanes de mi que no pas les dels vells poetes que m'han nodrit i àdhuc les dels poetes joves que exploro amb curiositat. No el sovintejo gaire, tampoc. Gairebé és només que per atzar o per complaença; o regirant els meus calaixos en cerca d'altres coses, o per satisfer, més aviat, una insana curiositat d'altre. Però, així i tot, tan tost em ve a la mà alguna cosa seva, hi destrio, com s'hi estigués molt habitat, les petites masegadores, les tares semisecretes. Sempre estic segur que no m'enlluernarà. Amb el mateix aire una mica distret que he pres aquells versos, els de poso en una banda o altra. L'únic sentiment intens que m'hagin inspirat alguna vegada, és el de la rancúnia. Sí: perquè de vegades els he hagut de copiar. M'han fet tornar, aquelles paginets de posat inofensiu, als treballs forçats de la primera escola: al càstig de solcar obstinadament el paper, consumint-hi hores que haurien pogut ésser delicioses, i durant les quals hom s'imagina tots els homes que no copien com a éssers lliures i feliços. Allò de copiar en una caiguda de tarda mentre se us va fent fosc, fosc, és una de les coses que més cruelment saben oprimir-vos el cor.

La meua opinió personal sobre ell, si us interessa, bé us l'hauré de dir, encara que em temo que resultarà d'una certa vaguetat. Francament, hauria estat millor que us haguéssiu adreçat a un crític. Em penso que ara n'hi torna a haver de bons. Un crític té l'avantatge que porta un poeta ideal a dins, i aleshores li compara els poetes de debó (vui dir els poetes vivents). Jo no tinc pas, baldament em requi, aquella divina imatge dins de mí, i el que podré dir, serà, doncs, d'una frivolitat que m'avergonyeix.

Em sembla, ell, més aviat una mena de peresós que ha cercat un pretext per a no guanyar una mala fama massa clara. No el veig torturat per enlloc. Més que no pas enamorat de les dones, em sembla enamorat de les paraules. No sé pas com, fins en descriure algun moment besardós de la natura, us dona la impressió que ell, particularment, aleshores i tot, se sentia confortable. També té coses de llaminer. Quan el trobo menys molest es quan només insinua. Quan vol dir les coses amb tot el seu gruix,

em fa l'efecte d'aquelles criades que confien llurs crisis espirituals al memorialista. Hom pot reparar-li, al meu jut, moltes d'incapacitats. De vegades peca de trencadís. D'altres vegades, en un moment que és o podria ésser transcendental, és deté en un joc pueril. Hi ha ocasions que se li acut una prujja de virtuosisme: hom diria que provençaleja trobadorescament. Més enllà es deixa conduir a un psicologisme consirós i opac, a l'anglesa. Ni li manca alguna avinentesa d'ésser tot som, de mostrar un petit concepte transparent, bó per a un ventall de francesa provinciana. Sembla que no ha pas arribat a descobrir el veritable truc de la poesia. D'altra banda, tot palesa,—i això irrita,—que ell és feliç. Dir que la poesia és un element de felicitat, és una flestomia abominable. Calia que qui així pensa fos nat a Barcelona, que és la ciutat on la blanícia del clima i els costums us corromp fins i tot les substàncies espirituals més cuirassades de dignitat.

Tot i la meua condemnaçió de la tasca d'aquest poeta absurd, he de confessar que no m'és pas completament estrany. És més, és una mena d'interpretar barroer i elemental de pures coses que jo no sabré dir mai. Però jo, aquestes coses, les callo. I m'exaspera que ell en faci versos. Voldria convèncer-lo que més aviat jugués al billard. Aquell tranquil, però, fins per a això i tot és massa sedentari. Me'n venjo, tanmateix, de la seva tossuderia:—Tot això li dic, és estantís. I absolutament inútil. I effermer. Escruiu com aquells solitaris vergonyants que, perquè la portera els consideri una mica, o per a enganyar-se deliciosament amb una apariència de cordialitat humana, s'escruien lletres a sí mateixos.—

Ell no em contesta. Fuma. Fuma, i li veig una mena de vaguetat als ulls que presagia inmancablement que potser avui mateix es despenjarà amb una nova cantarella. I aleshores no sé pas què li faria. Pacífic com sóc, seria capaç de colpir-lo, si no fos que una particularitat seva m'indueix a una mica de simpatia. I és que ell—que sóc jo mateix,—al fons de tota la seva inconsistència té, com un diamant dins un sac de coses per al drapaire, una gemma dura i bella, que és l'orgull d'escriure en català.

JOSEP CARNER.

DE LA DESCONSIDERACIÓ I DENIGRAMENT MUTUALS A L'OMBRA

No tenim pas la pretensió ni la candidesa de creure que pel sol fet d'escriure aquestes modestes línies

nostres, la vida social de relació, en general, i, en particular, el que en diem el món de les lletres i de les arts, esdevinguin un paradisiac falansteri o una puríssima arcàdia.

La vida i el món esmentats són fets i pastats d'una tal faisó que el vici del denigament i de la desconsideració de la persona i de l'obra d'altri és, segons sembla, quelcom d'irreductiblement consubstancial i fatalment necessari.

En la desconsideració i denigament mutuels, altrament, podem emprar-hi molt «d'esprit», molta de sal, molta d'ingeniositat.

Tanmateix, hi ha denigament i denigament, desconsideració i desconsideració.

Entre nosaltres, per exemple, i, més concretament, entre els nostres artistes i escriptors, a part de raríssimes excepcions, la dèria denigradora i desconsideradora mutuels ha pres un estat i una extensió d'una absoluta lamentable inconsciència.

Si hom és jove, perquè és jove; si hom és vell, perquè és vell; si hom es troba a l'edat madura, perquè es troba a l'edat madura...

No hi ha ningú, a fi de compte, que sigui atès, intel·lectualment, com es mereix; cap obra que sigui considerada o admirada de la manera que li pertoca.

Les cròniques, els ecos, els carnets imprimeixen, certament, un bon nombre d'adjectius i apreciacions favorables, i, fins i tot, afalagadores al marge dels homes i de les produccions dels homes.

El que la ploma escriu, però al cap de poca estona, és contradit, és desvirtuat, és profanat, gairebé sempre, en les converses de les penyes, en les discussions dels cenacles, amb un gest petulant, despectiu, amb una baixa mitja-rialla irònica, amb una implacable ganyota sarcàstica.

Dubtem que enlloc del món es dansi—per darrera—una cruel dansa de l'escalp parella, una covarda dansa de l'escalp parella, una irresponsable dansa de l'escalp parella.

Aquesta mutual execució a l'ombra—i en això radica la seva misèria moral i el seu vici intel·lectiu—no és fonamentada per la diferència i incompatibilitat d'idees, d'escoles o de tendències, sinó que obeeix, tan sols als dictats inferiors del despit i de l'enveja més immediats i vulgars.

La intel·lectualitat catalana sofreix—en privat—d'una greu crisi d'anti-admiració.

I sense admiració, o, almenys, sense un marge de simpatia i de tolerància mutuels no és possible cap comprensió, i, sense comprensió, no hi ha justícia.

Escometem-nos, si ho creiem de raó o de necessitat, i àdhuc, si tan

voleu per simple prujja atlètica o delit de l'esport, escometem-nos públicament—(els escrits de sàtira i els pamflets públics són molt sovint justificables, aperitius i oportuns)—renunciem, però, a la sàtira sorda de les converses isolades i al pamfletisme vergonyós i vergonyant de tau'a de cafè.

S'ha departit, no fa pas gaire, sobre el devorament i l'entredevorament dels homes i de les obres nostres.

Devorem-nos i entredevorem-nos, almenys a plena llum i a la plena veu clara, francament i amb totes les conseqüències.

JOSEP MARIA JUNOY.

NOTA:

Creiem ben orientats i justos els mots del Junoy que reproduïm de *La Veu de Catalunya*.

Ens cal però, completar-ne el sentit i l'allissonament afirmant que el primer que hem de fer tots es coneixer i esforçar-nos a comprendre l'obra dels altres.

Cosa amb la qual estalviariem moltes paraules i guanyariem una mica de probitat. I evitariem sempre l'espectacle dolorós de les imprevitzacions irresponsables i de les injustícies irreparables.

L'UNANIMITAT INTEL·LECTUAL

Sr. Canons.—Quan de temps que no us veia! Que potser us amaguen?

Sr. Duran.—Per què voleu que m'agui? Faig exactament la mateixa vida de sempre...

Sr. Canons.—Dispenseu... De vegades, a la gent d'idees li ve bé de fer-se fonedissa.

Sr. Duran.—Ah, si es així, vós us deveu sentir segur, a cobert de tota mena de perills.

Sr. Canons.—Ho dieu perquè no soc un intel·lectual com vós?

Sr. Duran.—Naturalment; ho dic aplicant fidelment la intenció que conté la vostra frase.

Sr. Canons.—Doncs, sí, no soc ni vull ésser intel·lectual, ni envejo llur categoria, ni veig enlloc a què treu cap l'existència d'intel·lectuals... Gent malcontenta, crítica, que tot ho troba malament, perdonavides de la intel·ligència, esgarriacries...

Sr. Duran.—Atureu-vos, estimat senyor Canons. Conec la tonada. Només voldria, perquè el nostre col·loqui tingués un mínim d'esma, que em diguéssiu que dintre creieu que és un intel·lectual?

Senyor Canons.—Molt senzill. Entenc que es un intel·lectual tot el que treballa sense un fi pràctic immediat...

Sr. Duran.—Aleshores, un domador de lleons, un saltimbanqui, una *écuyère*...

Sr. Canons.—Ei! Calia, afegir: amb la intel·ligència, exclusivament amb la intel·ligència. I no m'emboliqueu: vós que us dediqueu a escriure, en el meu concepte sou un intel·lectual; un metge de laboratori és un intel·lectual; un catedràtic que faci alguna cosa més que donar classe, també; un novel·lista, un filòleg, un arqueòleg... són intel·lectuals. M'expliqueu ara?

Sr. Duran.—Concedim que sí i seguim endavant. Tots aquests senyors, pel fet de treballar exclusivament amb la intel·ligència i amb finalitats no immediatament pràctiques, no tenen pas l'obligació de tenir un parer unànim sobre totes les coses humanes... més aviat us diré que llurs tendències han d'ésser més divergents, més contradictòries que la de la gent consagrada als oficis necessaris. Una coincidència d'opinió entre tots els comerciants, entre tots els agricultors, entre tots els industrials, no sols és fàcil de trobar, sinó que és de llei que es trobi. Per contra, el lliure exercici de la intel·ligència ha de dur inevitablement a una gran varietat d'actituds i de criteris...

Sr. Canons.—Però no hi duu! No hi duu! Veieu amb quina unanimitat es mouen tots els intel·lectuals en aquesta hora... ¡tots!

Sr. Duran.—Anem a pams. A França no hi ha unanimitat. Painlevé, intel·lectual, és probable que pugui a la Presidència de la República amb una significació netament esquerrana. Creieu que té tota la intel·lectualitat francesa al seu costat? No, home, no. Cada partit té les seves intel·ligències; els legitimistes tenen Charles Maurras, Georges Valois, Jacques Bainville, Henri Massis; els comunistes Anatole France; els pacifistes Romain Rolland, Leon Werth, Charles Vildrac... A Anglaterra creieu que en gaires problemes polítics o socials són d'acord C. K. Chesterton i H. Wells, Hilaire Belloc i Rudyard Kipling?

Sr. Canons.—Ara soc jo el qui us diu: atureu-vos. No coneixia tots aquests senyors i crec el que me'n dieu. Però aleshores, com és aquí—i en dir aquí em refereixo a Barcelona, però també em podria referir a Madrid—aquesta divisió de forces intel·lectuals no sol produir-se i més aviat topeu a cada moment amb un sol bloc d'especialistes de la intel·ligència? Ah, em sembla que us he aixafat!...

Sr. Duran.—Aixafat i tot, tindrà el

gust de donar-vos la meua rèplica. No dubteu que si aquí—i en dir aquí em refereixo exclusivament a Barcelona—es forma sovint una unanimitat intel·lectual, és perquè ens trobem en una situació pre-política i tal vegada pre-social. El dia que desaparegui l'aglutinant que ens converteix en una mena de cos d'extinció d'incendis o en una mena de servei de salvament de naufrags; el dia que veurem assegurades les tres o quatre coses que són essencials per a la vida europea, veureu sorgir automàticament els mateixos antagonismes que a França o que a Anglaterra. S'encendrà la guerra santa, la guerra civil de la intel·ligència! Tots no ens trobarem d'acord en res.

Sr. Canons.—Bonic programa!

Sr. Duran.—Si l'arribo a veure realitzat, moriré feliç; us ho ben asseguro.

CARLES SOLDEVILA.

(De «La Publicitat»).

JOAN MARIA FEIXAS

Havia trobat el punt dolç del sentit popular esmerçat a la major eficàcia de la pietat cristiana.

Havia cercat el punt dolç de la gràcia de Déu coordinant el sentiment de la natura que bategava en les seves inspiracions.

Ara la mort li ha ensenyat la serenitat suprema.

REVISTA DE CATALUNYA

Ha sortit ja el primer número d'aquesta revista que dirigeix el nostre amic N'Antoni Rovira i Virgili. Només la lectura del sumari ja anuncia eloqüentment quina és la qualitat d'aquesta nova publicació catalana, l'aparició de la qual enriqueix i estimula la tasca que LA REVISTA ve realitzant de deu anys ençà.

«Revista de Catalunya» adreça unes paraules de començament «a tots els homes i totes les fulles de premsa que lluiten noblement per un ideal». Donem a aquesta salutació el més cordial aculliment i hi corresponem amb el desig que les nobles lluites en les quals ens hem de trobar sempre companyens sien curtes i les guii l'esperit de companyia que ha estat sempre la nostra divisa.

JOAN SALVAT-PAPASSEIT

Enyorem el poeta i les possibilitats de poeta que deixa irrealitzades.

Enyorem el fatal atur d'una voluntat sana, neta i coratjosa.

No sabrem, Senyor, com suplir una bondat d'home que no hauria trobat repòs sinó veient la cara que fa a la immortalitat aquell altre home de bondat que fou D. Joan Maragall.

CAL ESMENTAR

—Aquests mots del P. Miquel d'Esplugues per tants conceptes dignes ell i les seves obres d'influir en els costums de bona convivència catalana:

«Ni adulacions ni impropis en l'area de les doctrines».

Aquestes paraules conhortadores del degà del col·legi d'Advocats de Barcelona, D. Raimon d'Abadal, que voldríem per divisa de ciutadania exemplar: *La vida del dret contra la qual no pot atemptar-se sense que pateixin ruïna les Societats, és superior a totes les circumstàncies contingents i a ella cal retre homenatge en les normals i en les excepcionals i majorment en aquestes darreres perquè és quan més brilla la justícia u la qual ens hem de sotmetre tots.*

—L'Anuari de la Societat Catalana de Filosofia, normal i discret com un instrument de treball que allunya tota idea d'objecte de parada.

—El primer fascicle del Butlletí de l'Associació Catalana d'Antropologia, Etnologia i Prehistòria, coordinat i difícil però que sembla més dins els nostres costums feiners i menys obiracions per tant que una petita enraonia ecofísica de diari.

—Sota el títol: *Idees d'ara: Revistes i revistes*, algunes de les consideracions, (les de caràcter general, evidentment), que és fan a *Justícia Social*, signades per Marius Vidal.

—L'article de Henri Massis: *L'offensive Germano-Asiatique contre la culture occidentale*, en un dels darrers números de *Le Journal littéraire* (19 juliol).

—L'article del mestre de la polèmica periodística i de l'apologètica la seva professió, l'escriptor anglès Hilari Belloc damunt del *The New Statesman*, sobre la mort de la novel·la.

—L'article de Gabriel Alomar damunt *El Dia* de Palma, sobre la *Gravitació de Mallorca*, de tan excel·lent ideologia catalana que fa enyorar que no sigui escrit en la nostra llengua.

LA REVUE DE GENÈVE

Directeur: ROBERT DE TRAZ

Internationale, mais non internationalista, la *Revue de Genève* est un organ de lianson. Elle groupe des écrivains représentatifs de chaque nation, afin qu'il s'expliquent. Revue de civilisation comparée, elle done chaque mois. grâce à des collaborateurs de tous pays, l'image vivante et contemporaine d'un monde où personne ne peut plas s'isoler.

	Un an	Six mois	Prix du numero
Suisse	Fr. 32'—	Fr. 17'—	Fr. 3'50
Etranger (argent suisse). »	40'—	21'—	4'—

Pour tous reïnseignement s'adresser à la S. A. des Editions «Sonor», 46 du Stand, Genève.

EDITORIAL CATALANA S. A.

BIBLIOTECA LITERARIA

Les millors obres dels autors catalans i les més famoses de les literatures estrangeres traduïdes pels nostres més il·lustres contemporanis.

Rambla del Centre - BARCELONA

Edicions PATRIA

Subscriuiu-vos a la

Història de Catalunya de n'ANTONI ROVIRA VIRGILI

Ho podeu fer en les següents llibreries: *Verdaguer*, Rambla del Mig; *Puig i Alfonso*, a la Plaça Nova; *Editorial Políglota*, carrer de Petritxol; *Nacional Catalana*, Gran Via, 613, i en la nostra direcció: Diputació, 95, telf. 157 H.

LLIBRERIA NACIONAL CATALANA

GALERIES LAIETANES :: Gran Via, 613 :: Teléfon A - 4902

PUBLICACIONS DE LA REVISTA

Administració: RAMBLA CATALUNYA, 125

Darrers llibres publicats.—*Tercer llibre de poemes*, de J. Millàs-Raurell; *L'ànima oberta*, poesies de F. Sitjà; *La Gesta dels Estels*, poesies de J. Salvat-Papasseit; *La joia del camí*, poesies d'Antoni Closas; *L'emotivitat popular en el cançoner de Catalunya*, per Joan Fornell; *Entre la crítica i l'ideal*, (tercer recull de Moralitats i pretextos), per J. M. López-Picó.

LIRICS MUNDIALS.—*Poesies d'A. Chenier*, traducció de Joan Arús, pròleg de Gabriel Alomar.

En premsa.—*Assaig sobre els moviments socials a Catalunya en el segle XIX*, per Manuel Raventós; *Recull d'articles crítics* de J. M. Capdevila;

En preparació.—*Recull d'articles*, de R. Benet; *Poesies*, de Joan Badia; *Tractes amb el poble i altres assaigs*, de Tomàs Garcés.—*Altres llibres*: d'Ildefons Suñol, Alexandre Galí, Gabriel Alomar, Joan Crexell, J. Puig i Ferreter, Ramón Raventós, Clementina Arderiu, Francesc Cambó, M. Vidal i Guardiola, Cristòfor de Domènech, Josep Pla, J. M. Junoy, Enric Jardí, J. Estelrich, Carles Soldevila, Ricard Permanyer, Carles Riba, J. Ferran i Mayoral, Dr. J. Bellido, etc.

VOLUMS D'ART: Torres García i Manolo Hugué.

En estudi.—*Antologies populars de la Revista*: Els trobadors catalans, Les cròniques, Els Jocs Florals, etc.

Viatges, Memòries, Epistolaris: Records de Joan Maragall, per Josep Pijoan.

Lírics mundials: Leopardi, traducció i pròleg de Tomàs Garcés; Rupert Brooke, Goethe.

LLIBRERIA ITALIANA

DIARIS, REVISTES, PUBLICACIONS i LLIBRERIA GENERAL
Rambla de Catalunya, 125-Tèl. 850 G.-BARCELONA

NOVETATS

D'ANNUNZIO: «Il ventiniero senza ventura»	Ptes. 11'25	PIJOAN: <i>Bateig per necessitat</i> . . .	Ptes. 1'—
JORDANA: <i>Quatre venjances</i> . . .	» 4'—	ROIG RAVENTÓS: <i>L'Ermità Maurici</i> . . .	» 2'50
OJETTI: <i>Cose viste</i>	» 4'50	TESTENA: <i>La Spagna</i>	» 2'70
TRAZ ROBERT DE: <i>Complices</i> . . .	» 3'40	PIÉRARD: <i>La vie tragique de Vincent Van Gogh</i>	» 5'—

GUIA CATALANA DE FERROCARRILS

completada amb tots els serveis d'automnibus de Catalunya

LA MES CLARA I BEN INFORMADA